

Катерина Ткачук
*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти**
освітньо-професійна програма/спеціалізація «Комерційна діяльність і логістика»
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна
katyatkachuk11@gmail.com

УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

INVENTORY MANAGEMENT AT THE ENTERPRISE

Анотація. У даному дослідженні розглянута можливість мінімізації витрат на управління запасами підприємства. Досліджені види та системи управління товарними запасами. Узагальнено схему проведення аналізу товарних запасів та ефективність використання матеріальних ресурсів.

Ключові слова: запаси, виробничі запаси, виробничо-матеріальні запаси.

Abstract. This study considers the possibility of minimizing the costs of managing the company's inventory. Researched types and systems of inventory management. The scheme of analysis of commodity stocks and the efficiency of the use of material resources is summarized.

Key words: stocks, production stocks, production and material stocks.

Ефективність управління товарними запасами підприємства великою мірою залежить від організації відносин із сторонніми постачальниками. Великі компанії (а за ними і дрібніші) переважно керуються "безперечним" девізом: "клієнт завжди правий". Саме тому багато фірм-споживачів використовують усі можливі методи тиску на своїх постачальників з метою знизити ціни та покращити обслуговування. Однак об'єктивний взаємозв'язок двох останніх показників, як правило, виражається наступним чином: що вища якість, то вища ціна і навпаки.

Для того, щоб система "точно в строк", яка обіцяє компаніям значну економію операційних витрат, дійсно запрацювала, необхідно пріоритети віддавати не цінам, а саме якості та швидкості постачання. При цьому зниження цін необхідно домагатися не адмініструванням постачальників, а за рахунок їхньої економічної стимуляції. Для того, щоб постачальники дійсно були зацікавлені "збивати" ціни не на шкоду якості обслуговування, необхідно максимізувати розміри замовлень та збільшувати терміни (історію) співробітництва [2].

З метою економії коштів, поліпшення якості та підвищення швидкості роботи з постачальниками, останні мають сприйматися не як конкуренти чи суперники, а як стратегічні партнери.

Отже, запаси грають як позитивну, так і негативну роль в економіці загалом й у окремих організаціях бізнесу. Позитивна роль запасів у тому, що вони забезпечують безперервність процесу виробництва та збуту, будучи своєрідним буфером, що згладжує непередбачувані коливання попиту, проблеми у постачаннях, підвищують надійність логістичного менеджменту. Негативною стороною запасів є те, що в них заморожуються (імобілізуються) значні фінансові ресурси та обсяги товарно-матеріальних цінностей, які могли б бути використані фірмою на інші цілі, наприклад на інвестиції в нові технології, маркетинг, підвищення продуктивності праці тощо. Крім того, великі рівні запасів готової продукції гальмують покращення її якості, оскільки фірма насамперед зацікавлена в реалізації попередньо випущеної готової продукції [4].

Методичні розробки аналізу матеріальних витрат та матеріаломісткості продукції не посіли ще належного місця у плануванні, нормуванні та комплексному економічному аналізі.

* **Науковий керівник:** *Тетяна Косарева, к.е.н., доцент, доцент кафедри комерційної діяльності і логістики Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана, Україна*

Визначення ефективності використання виробничих запасів обмежене та підпорядковане аналізу інших показників діяльності підприємств. Питання виміру ефективності використання виробничих запасів розосереджуються, зазвичай, за розділами аналізу забезпеченості предметами праці та використанням їх обсягу. Відсутній єдиний комплексний підхід до аналізу матеріаломісткості продукції, що не дозволяє використовувати аналітичні можливості пошуку напрямків зниження матеріальних витрат за рахунок підвищення ефективності виробництва. Підпорядкованість аналізу використання виробничих запасів завданням оцінки узагальнюючих показників діяльності підприємств, методично слабка розробка способів та прийомів виявлення резервів зниження матеріаломісткості, обмежена інформаційна база не дозволяють вирішити практично низку проблем підвищення ефективності використання предметів праці.

Система управління товарними запасами торгової організації включає ряд показників, на основі яких розраховуються такі ключові параметри системи, як обсяг партії, що замовляється, і кількість партій товару, що поставляються, проміжок часу між поставками, витрати на зберігання, вартість організації замовлення або вартість поповнення (цей показник включає в себе витрати продавця, пов'язані з прийманням, оприбуткуванням) товарів складу, викладки, виставки товару у торговельні зали, сюди може бути також віднесено послуги мерчандайзерів та інших посередників, які займаються асортиментною політикою організації тощо [1].

Ефективність використання матеріальних ресурсів визначається з урахуванням двох підходів [5]. Перший підхід ґрунтується на визначенні результативності використання матеріальних ресурсів. Основними поняттями даного підходу є матеріаломісткість та матеріаловіддача. Матеріаломісткість – це відношення вартості матеріальних ресурсів до обсягу виробничої продукції. Матеріаловіддача - це показник, обернений до матеріаломісткості. Цей показник визначає, скільки продукції припадає на кожен гривню вкладених матеріальних ресурсів.

Нами узагальнено схему проведення аналізу запасів, що включає п'ять рекомендованих етапів.

На першому етапі проводиться детальний аналіз МВЗ у поступовій динаміці. На цьому етапі також проводиться аналіз оборотності МВЗ. На другому етапі проводиться структуризація МВЗ з урахуванням конкретних видів запасів. Третій етап - це аналіз МВЗ за номенклатурними групами. На четвертому етапі формуються результати аналізу. Реалізація п'ятого етапу залежить від результатів проведення чотирьох попередніх етапів.

З усього вищесказаного можна сформулювати такі висновки: вивчення теоретичних аспектів аналізу запасів необхідне для розробки конкретної методики аналізу МВЗ. Вироблена методика аналізу сприятиме забезпеченню управлінського персоналу необхідною інформацією, а також призведе до підвищення ефективності використання запасів. Ефективність управління МВЗ у тому, щоб підтримувати їх в тому обсязі, який повністю забезпечує нормальну господарську діяльність підприємства у своїй галузі, не залучаючи додатковий капітал.

Література

1. Безсмертна О.В. Логістика: навчальний посібник, Мороз О.О., Білоконь Т.М., Шварц І.В. Вінниця: ВНТУ, 2018. 161 с.
2. Кучмесев О.О. Особливості управління матеріальними потоками в логістичних системах торговельних підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 30-1. С. 99-103
3. Логістичне управління запасами: навчально-методичний комплекс дисципліни: навч. посіб. для студ. спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І.С. Луценко. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 69 с.
4. Макаренко Н.О. Конкурентні стратегії управління логістичною діяльністю аграрних підприємств: теорія, методологія, практика: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами. Сумський національний аграрний університет. Суми, 2021. 40 с.
5. Управління ефективністю функціонування і розвитку підприємств: монографія / [Г. О. Швиданенко, І. М. Репіна, О.І. Олексюк, В. П. Кукоба та ін.] ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ : КНЕУ, 2016. – 397 с.